

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — ECONOMIE POLITICĂ

DIRECTOR: C. G. DISSESCU

PRIM-REDACTOR: V. ATHANASOVICI

Redactori: PAUL NEGULESCU, DEMETRU NEGULESCU, ALEX. CERBAN, G. MEITANI, G. G. DANIELOPOLU
G. C. CRISTESCU, SILIU RĂDULESCU

ZIARUL APARE
JOIA ȘI DUMINECĂ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: STRADA PARIS, 20

REDACTOR-ADMINISTRATOR
B. P. RĂDULESCU

ABONAMENTELE

se fac pe an și pe jumătate de an

la 1 Ianuarie și 1 Iulie

Dela 1 Iulie până la 1 Sept. ziarul nu apare

GRIGORE G. PĂUCESCU
FONDATOR-PROPRIETAR

Un număr: 50 bani

Un număr vechin 1 leu

COSTUL ABONAMENTULUI

Pe an, 40 lei; pe jumătate an, 20 lei

Studentii plătesc pe jumătate

Pentru străinătate se adaugă timbrul postal

S U M A R

Salariile magistraților și necesitatea absolută a mării lor de d-l Alexandru S. I. Sturdza, doctor în drept, dela facultatea din Paris, diplomat al școlii de Hautes Études.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ. — *Inalta Curte de Casație și Justiție, secțiunea I:* Const. G. Dogaru și alții cu Mihail Radu Poporogu. — Observațiune de S. R.

Judecătoria ocolului rural Novaci (Gorj): D. Brezulescu cu ceata moșnenilor Aninișeni.

JURISPRUDENȚA STRAINĂ. — *Tribunalul civil din Marseille.* — Observațiune de d-l D. Alexandresco.

Bibliografie.

SALARIIILE MAGISTRAȚILOR și necesitatea absolută a mării lor

Bugetele ministerelor au început a fi întocmite Natural că față cu scumpirea mijloacelor de trai, salariile tuturor slujitorilor Statului ar trebui în mod simțitor mărite. Din nefericire, cu toate excedentele bugetare, nevoile superioare ale armamentului și ale căilor de comunicațiune, fac ca această necesitate legitimă să nu poată fi satisfăcută deopotrivă pentru toți. E absolută nevoie însă, ca mai cu seamă acolo unde această necesitate se simte în mod mai puternic și mai hotărâtor, cei în drept să vină cât mai curând cu reformele și îmbunătățirile necesare.

Dintre toate bugetele Statului, unul din cele mai mici și mai săracăcioase, este bugetul ministerului de justiție. Nicăiri ca în acest buget, spiritul de economie, de săgăcenie chiar, nu se învedează mai mult.

Și tocmai, tratamentul magistraților, acestor superiori slujitori ai țării, ei care formează după Constituție a treia putere în stat, este cu totul parcimonios. Și să nu se uite că, dat fiind importantul rol social ce magistrații reprezintă prin forța atribuțiilor lor înalte și delicate, conduita lor, viața lor întreagă trebuie să fie supusă unor exigențe și rigurozități, care să facă din ei exemple strălucitoare de independență și corectitudine. S'au gândit însă oare ministrii și parlamentarii noștri, în majoritate avocați cari câștigă între 40.000 și 100.000 lei anual, că judecătoria în fața căroră pledează zilnic, sunt obligați să trăiască, ei și familiile lor, cu derizoriile salarii de 400, 500 sau cel mult 1.200 lei pe lună, cum au acei dela Casație? Și trebuie ca un magistrat să ajungă la Casație, să aibă o vârstă de 50 de ani sau mai mult, și o carieră de aproape 30 de ani, pentru ca să poată ajunge la acest maximum de salar de 1.200 lei pe lună. Până a ajunge aci, și Dumnezeu știe dacă un magistrat mai poate râvni astăzi de a ajunge la Casație, el și familia lui sunt forțați de a trăi în o adevărată mizerie. Căci, să nu se uite, că marea majoritate a magistraților noștri, nu sunt oameni bogați. Puțini sunt aceia, cari grație averilor părintești sau moștenirilor dobândite, sau a unor excepționale alianțe matrimoniale, pot zice că în adevăr sunt emancipați de orice nevoi materiale. Și spre deosebire de funcționarii superiori dela alte ministere sau dela alte instituțiuni, ei nu au diurne pentru cele mai mici delegații, nu le e permis a face comerț, de

a pleda, de a da consultații, de a fi experți, fiind cu desăvârșire reduși la venitul salariului lor. După cum vedem nedreptatea este evidentă și situațiunea magistraților din cele mai critice.

Spuneam mai sus că bugetul ministerului de justiție este unul dintre cele mai mici și mai parcimonioase. În adevăr, pe când bugetul ministerului de finanțe este 250 milioane lei pe an, cel de lucrări publice de 100 milioane, cel de război și instrucție publică de 80 milioane și cel de interne de 70 milioane (bine înțeles numai plata personalului și a cancelariei), bugetul ministerului de Justiție a fost până mai ieri de 10 milioane, iar azi de 11 milioane. Disproporția, după cum se vede, este batătoare la ochi. Este adevărat că celelalte ministere au un personal mult mai numeros, dar nu trebuie uitat că acel personal, în majoritatea lui, este un personal inferior, netitrat și supus cu totul la alte exigențe sociale de cât acele la care sunt supuși magistrații.

Dacă comparăm salariile de azi ale magistraților cu acele ce au fost fixate prin legea de organizare judecătorească din 1890, a d-lui Teodor Rosetti, constatăm cu mirare, că în loc ca ele să fie mărite în decursul celor 24 ani trecuți, proporțional cu mărirea prețului obiectelor de consumațiune, cu ridicarea enormă a chiriilor, și cu scumpirea evidentă a traiului, aceste salarii, din contra, au fost micșorate. Și în adevăr, salariile de azi ale magistraților sunt mai mici decât salariile ce ei le aveau prin legea d-lui Teodor Rosetti. Un exemplu: supleanții și substituții de tribunale aveau acum 24 de ani un salariu de 450 lei pe lună, pe când azi ei au numai 300 de lei. Și notați bine, că de la 1890 până azi, prețul lucrurilor de prima necesitate s'a dublat. N'avem decât să comparăm mercuria ele și prețurile curente de atunci, cu acele de acum. Nedreptatea este evidentă și tot atât de evidentă este și lipsa de atențiune și de prevedere a oamenilor noștri de stat cari s'au succedat la cârma guvernelor. Căci nu este permis să lași un personal așa de sus pus pe scara socială, cu atâta răspundere în stat și cu o influență așa de mare asupra orănei sociale, în astfel de situațiuni critice materiale, aproape de a-i lipsi strictul necesar. Căci bunul simț elementar arată că unui magistrat însurat, având doi sau mai mulți copii, îi este absolut imposibil să poată trăi, să poată face

educațiunea copiilor săi, să poată rezista la diferite împrejurări neprevăzute din viața sa, cu derizoriile salarii de 400, 500, 800 sau chiar 1.200 lei, cât au acei dela Casație. Iși dau socoteală, oamenii noștri de stat în ce situațiuni triste și adeseori din cele mai grave, pun pe mulți din magistrații noștri, mîcimea acestor neîndestulătoare salarii? S'au creat în ultimul timp atâtea sinecure, atâtea funcțiuni și instituții inutile, s'au mărit în mod așa de simțitor cheltuețele mai mult sau mai puțin justificate ale unor ministere, se cheltuiesc anual zeci de milioane pentru clădiri luxuriante și alte milioane de lei pentru automobilele ministerelor și a prefecturilor (sunt ministere cari posedă câte 2, 3 până la 5 automobile, iar prefecturi câte 2 și chiar 3 automobile !!), și cu tot acest dans al milioaneilor, nu se găsește nimeni, nici unul dintre avocații — miniștri, sau avocații — parlamentari, cari să se gândească și la acești slujitori înalți ai justiției, la acei cari din cauza delicatei funcțiuni ce reprezintă în stat, nu pot cere, nu pot strigă, nu pot face întruniri, nu se pot pune în grevă, nu pot interveni prin oamenii politici.

Și au fost glasuri cari din când în când s'au ridicat pentru a demonstra absoluta necesitate a măririi lefurilor magistraților. Distinsul prim-președinte al Inaltei Curți de casație, d-l G. Bagdat, în raportul său din anul trecut, adresat ministerului de Justiție, relevă în mod luminos necesitatea măririi salariilor, insistând mai ales asupra situațiunei precare a funcționarilor grefelor. D-l Scariat Popescu, procuror-general la Inalta Curte de casație, în unul din importantele sale discursuri de deschidere ca prim-președinte al Curței de apel din București, insistă de asemenea pentru măririi salariilor magistraților, cari altfel sunt nevoiți a părăsi magistratura, pentru a se îndreptă în spre ocupațiuni mai lucrative.

D-l G. Flaișten, consilier la Inalta Curte de casație, într'un articol publicat în *Curierul judiciar* de acum câțiva ani, prin exemple și dovezi irefutabile lămură și documentă imposibilitatea de a trăi chiar modest, a magistraților, cu salariile de azi. D-l C. Hamangiu, consilier la Curtea de apel din Craiova, într'un articol publicat în *Revista judiciară* după ce făcea o comparație între tratamentul magistraturei engleze și franceze, cu mult superior celei

române, demonstrează pericolul părăsirii funcțiilor judecătorești de către elementele cele mai de valoare, și deci scăderea nivelului cultural al magistraturii noastre. D-l Petrescu-Comnen, doctor în drept din Paris, fost magistrat, într'un admirabil articol publicat într'unul din ziarele noastre zilnice, dădea în mod înimos alarma în contra acestei mare lipse de prevedere a oamenilor noștri de stat, lăsând magistratura noastră în situațiunile materiale cele mai critice și, uneori, cele mai penibile. D-l Toma Dragu, doctor în drept din Paris, fost magistrat, de asemenea într'un judicios articol, cerea dublarea și chiar triplarea salariilor magistraților noștri, pentru că numai făcând pe magistrați independenți economicște, numai atunci putem avea magistrați de caracter, independenți și de o integritate în afară de orice bănuială.

Dar unul din gravele rezultate ale micimei salariilor la magistrați este mai ales acel pericol semnalat de d-l C. Hamangiu în articolul menționat: plecarea magistraților buni și de valoare din magistratură, părăsirea acestei cariere tocmai de elementele cele mai culte și mai strălucite. Nu vorbesc de acei din trecut, și cari azi formează podoaba baroului și a politicei și cari puteau fi ușor păstrați magistraturii, decât salariile din vremuri i-ar fi atras în această carieră frumoasă și respectată. Câți jurisperiti eminenți ar fi făcut azi parte din rândurile magistraturii. Ei au părăsit-o însă, și azi sunt miniștri, oameni politici de valoare, avocați străluciți, și mai cu seamă ei sunt astăzi cu averi mari și cu totul feriți de grija zilei de mâine, de grija educației și instruirii copiilor lor. Pe când foștii lor colegi de odinioară, abia dacă au putut înainta, în cazurile cele mai norocoase, consilieri de Casație, având drept mijloace de trai, după 30 de ani de carieră, 1.200 lei pe lună! Și poa'e, acești bătrâni și distinși membri ai celei mai înalte instituțiuni judecătorești, ai aceleia care are puterea de a judeca și condamna chiar pe miniștri, au familii numeroase, copii de educat, fete de măritat! Cum vor putea eși ei din această gravă și inextricabilă situație materială? Căci, după cum am spus mai sus, puțini sunt magistrații bogați, majoritatea fiind cei săraci, cari de și magistrați de valoare, n'au putut părăsi magistratura, tocmai din cauza situațiunii lor precare. Dar în prezent ce se

întâmplă? Serii întregi de magistrați, din cei mai culti și mai de valoare, părăsesc zilnic magistratura, îndreptându-se în spre cariere mai rentabile și care le asigură în mod mai larg existența.

De aceea, o datorie imperioasă a oamenilor noștri de stat este de a tranșa chiar prin actualul buget, situația materială șubredă și de netolerat în care se găsește magistratura noastră din punct de vedere al salariilor. Ele trebuiesc dublate, cel puțin dublate. Să ne ferim de paliative, de mijloace pe jumătate, de mici și ridicole adaose de o sută sau două de lei. Ele nu pot tranșa partea gravă și alarmantă a cestiunii. Mărirea enormă a chiriilor, scumpirea îngrijitoare a mijloacelor de trai, ridicarea prețurilor tuturor obiectelor de consumațiune, în fine, greutatea generală a vieții de astăzi, impun oricărui ministru de justiție, aparținând oricărui partid politic, să vină de urgență cu un proiect de lege bugetar în acest sens. Nu se va găsi nimeni în parlament care să combată o asemenea legitimă și absolut necesară mărire a salariilor magistraților. Natural, vorbind de situația materială precară a magistraților, înțeleg a vorbi și de situația, mai mult decât lamentabilă a funcționarilor grefelor și parchetelor, care și ei merită toată atențiunea legiuitorului.

Aflu că actualul ministru al Justiției, d-l Mihail Cantacuzino care a arătat multă sollicitudine magistraturii, ar avea intențiunea ca, chiar prin actualul buget, să mărească lefurile magistraților și ale tuturor celorlalți funcționari judecătorești. A promis chiar aceasta, într'un discurs din anul trecut, ținut în parlament, cu ocazia interpelării unui d-n deputat. Principalul este de a nu se veni cu jumătăți de măsuri. Salariile magistraților trebuiesc fundamental mărite, iar parcimoniosul buget al departamentului justiției trebuie imperios dublat. Dela 11 milioane anual cât este astăzi, să se ridice la 22 de milioane. În raport cu bugetele altor ministere, chiar așa dublat, acel al justiției ar rămânea încă modest. Să se înceapă a face sacrificii și pentru justiția țării. Prea a fost uitată de tot, până acum, această a treia putere a Statului. Bugetul general al țării o permite. Mai zilele trecute s'au votat de parlament 408 milioane numai pentru ministerul lucrărilor publice. Tot zilele trecute s'au deschis credite extraordinare de 64 milioane, repartizate diferitelor mi-

nistere. Excedentele bugetare sunt din cele mai mari și mai frumoase, iar finanțele Statului stau admirabil de bine. D-l Marghiloman, actualul ministru de finance și fostul ministru de odinioară al justiției, a spus-o în plin parlament, declarând că, cu toate marile cheltueli excepționale ale mobilizării, starea noastră financiară este din cele mai prospere, mai bune și mai înfloritoare. S'ar putea deci face foarte ușor imperiosul sacrificiu al măririi salariilor magistraților. Anii viitori, se va putea avea în vedere și bugetele altor departamente. Să începem întâi însă cu Justiția, de oarece: *Justitia est fundamentum omnium regnorum.*

Dar, voi mai reveni asupra acestei cestiuni.

Alexandru S. I. Sturdza

Doctor în drept dela facultatea din Paris
Diplomat al școlii de Hautes Études.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIUNE ȘI JUSTIȚIE

SECT. UNEA I

Audiența dela 11 Septembrie 1913

Președinta d-lui C. R. Manolescu, președinte

Const. G. Dogaru și alții cu Mihail Radu Poporogu

SUCCESIUNE. — FACULTATEA DE ACCEPTARE SAU REPUDIARE. — ACCEPTARE TACITĂ. — POSESIUNE CONTINUĂ. — PRESCRIPTIUNE. — ART. 689 ȘI 700 COD. CIVIL.

După dispozițiunile art. 700 cod. civil, facultatea de a accepta sau de a se lepăda de o succesiune se prescrie prin 30 ani, iar potrivit art. 689, acceptarea poate fi expresă sau tacită, aceasta din urmă rezultând din acte pe care cineva nu le poate face decât în calitate de moștenitor.

Astfel, faptul stăpânirii în continuu a unui pământ din succesiune, constite o acceptare tacită a succesiunii, manifestată prin păstrarea calității de erede, și deci nu i se poate opune prescripțiunea dreptului său, iar tribunalul hotărând altfel violează art. 700 suscitată.

No. 476. — Casată, în urma recursului făcut de Constantin G. Dogaru, Ion Gh. Pișcanu, și Maria M. Tudorache, sentința No. 483 din 1912, a tribunalului Teleorman în proces cu Mihail Radu Poporogu.

S'a citit raportul făcut de d-l consilier Al. Alessiu.
S'au ascultat: d-l avocat Andrițoiu, pentru recurenți, în desvoltarea motivelor de casare; d-l avocat Eugen Ștefănescu, pentru intimați, în combateri.

Curtea deliberând,

Asupra motivului II de casare:

«Față de Ion Gheorghe Pișcan, care stăpânește și azi 1¹/₂ pogon din terenul din acțiune, nu e admisă prescripțiunea. Întrucât el conform art. 700 cod. civil, a acceptat succesiunea».

Considerând că, după dispozițiunile art. 700 cod. civil, facultatea de a accepta sau de a se lepăda de o succesiune se prescrie prin 30 ani;

Că, o acceptare, potrivit art. 689 cod. civil, poate fi expresă sau tacită, aceasta din urmă rezultând din acte pe care cineva nu le poate face decât în calitate de erede;

Considerând că, faptul ce constată tribunalul — stăpânirea în continuu a 1¹/₂ pog. din succesiune de către recurentul I. G. Pișcan — constituie evident o acceptare tacită a succesiunii, recurentul exercitându-și dreptul său de comoștenitor devălmaș;

Că, așa fiind, din partea recurentului I. G. Pișcanu, existând o acceptare tacită a succesiunii, acceptare manifestată în tot timpul dela moartea lui decujus până la pornirea acțiunii, astfel cum arată și tribunalul, acesta și-a păstrat calitatea de successor și, deci, nu i se poate opune prescripțiunea dreptului său, iar tribunalul hotărând altfel, a violat art. 700 cod. civil;

Că, dar, motivul fiind întemeiat, sentința urmează a se casă din acest punct de vedere.

Pentru aceste motive, casează.

Observație. — La Romani, în dreptul clasic, facultatea de a accepta și de a repudia o succesiune era imprescriptibilă.

Mai târziu însă această stare de lucruri a fost schimbată. Vezi D. Alexandresco, tom. III, partea II, p. 295, 296 (ed. a 2-a).

În dreptul actual, art. 700 dispune că facultatea de a accepta sau de a lepăda o succesiune se prescrie prin 30 de ani. „Tot omul este volnic, zice glava 280 din pravila lui Matei Basarab, să-și ceară moștenirea care i se cade s'o iă dela rudenia lui, treizeci de ani.»

Art. 700 din codul actual este foarte simplu în

aparență, însă foarte întunecos în realitate. Și lucrul este așa de adevărat în cât acest text, pe care autorii îl consideră ca o enigmă, a dat loc la o mulțime de sisteme, care se pot vedea expuse în Alexandresco, *op. cit.*, p. 296 și 297, nota 5 (ed. a 2-a).

Sistemul cel mai juridic este, de bună seamă, acel admis prin decizia ce publicăm astăzi, și care consistă în a zice că însuși dreptul de succesiune se se stinge prin prescripția de 30 de ani; așa că după 30 de ani dela deschiderea succesiunii, moștenitorul, fie el cu sezină, sau fără sezină, a pierdut dreptul său la succesiune și este cu totul străin de ea, ne mai putând nici s'o primească, nici s'o lepede chiar dacă în acest interval de timp nimeni n'a fost pus în posesiunea ei. Această prescripție extintivă sau liberatorie ¹⁾ se justifică în deajuns prin interesul general, care cere ca succesiunile să nu rămâe un timp prea îndelungat în suspensie și în incertitudine. Vezi în acest sens, numeroasele autorități citate de d-l profesor D. Alexandresco în tomul sus citat, nota 3 dela pag. 297, 298 (ed. a 2-a).

S. R.

JUDECĂTORIA OCOL. RURAL NOVACI (GORJ)

Comisiunea pentru regularea drepturilor devălmașe a cetelor de moșneni

(Iniințată prin art. 29 cod. silvic)

Audiența dela 5 August 1911

Președința d-lui I. N. Tănăsescu, judecător

D. Brezulescu cu ceata moșnenilor Aninișeni

PREScripția DE 10 ANI. — JUSTUL TITLU. — CALITATEA DE MOȘTENITOR. — POSESIE. — CONTRACTE DE ARENDARE. — CONTINUITATE. — ART. 1850 COD. CIVIL.

POSESIUNE PUBLICĂ. — POSESIUNE CLANDESTINĂ. — BUNURI STĂPÂNITE ÎN DEVĂLMĂȘIE.

1° Calitatea de moștenitor împreună cu posesiunea de 10 ani, exercitată cu bună credință poate servi la dobândirea dreptului de proprietate prin prescripția de 10 ani, de oarece moște-

nirea este un just titlu, fiind un titlu translativ de proprietate.

2° Atunci când cineva invoacă calitatea de moștenitor ca just titlu pentru prescripția de 10 ani, trebuie să dovedească mai întâi că nemișcătorul a făcut parte din patrimoniul lui de cujus, că la moartea acestuia s'a găsit în acest patrimoniu și că prin urmare i s'a transmis posesiunea acestui imobil prin moștenire, și al 2-lea, ca o urmare firească a celor spuse, trebuie să mai dovedească că a început posesiunea din momentul morții lui de cujus și că de atunci a stăpânit ca moștenitor în mod neîntrerupt, public, așa cum cere art. 1847 cod. civil, timp de 10 ani.

3° Un contract de arendare prin care un codevălmaș și arendează dreptul său dintr'un nemișcător, stăpânit în devălmășie de către o ceată de moșneni, din care face și dânsul parte, nu are nici o putere probantă sau obligatorie în privința dreptului de proprietate față de cocetași sau față de persoanele al treilea interesate, când acest contract este iscălit numai de acest codevălmaș și arendașul său. Și în cazul când același arendaș este și arendașul cetei, fără ca ceata să știe de ființa celui dintâi contract, atunci codevălmașul, care a arendat singur, nu poate pretinde că prin acest contract, iscălit numai de el și de arendaș, poate dovedi o posesiune utilă publică, care să ducă la prescripția dreptului arendat.

4° Când printr'un contract de arendare o ceată de moșneni arendează un nemișcător, stăpânit de ei în devălmășie și când el fiind iscălit de către toți cocetașii, să trece în dreptul numelui fiecăruia suma cât i se cuvine din arenda totală anuală, sumă, care reprezintă în același timp și câtimea dreptului de proprietate, și când cu toții dau mulțumire, atunci prin acest contract de arendare, care are atât putere obligatorie cât și probantă, față de toți cocetașii și față de persoanele a treia interesate, se poate stabili dreptul de proprietate al fiecăru codevălmaș,

1) Este, în adevăr, astăzi recunoscut că prescripția de care vorbește art. 700 din codul civil este liberatorie, iar nu achizitivă. Cas. rom. Bult. 1904, p. 1559; *Cr. judiciar* din 1904, No. 25 și *Dreptul* din 1904, No. 36; Acollas, II, p. 216; Planiol, III, 1975 (ed. a 6-a), etc.

Comisiunea,

Având în vedere că D. Brezulescu a cerut să i se recunoască dreptul la o treime din muntele Ieșul, spund că acest drept l'a câștigat prin prescripția de 10 ani, invocând ca just titlu calitatea de moștenitor și căutând să dovedească posesia prin patru contracte de arendare;

Având în vedere că pe anii 1903 și 1904 nu dovedește cu nimic posesia, fie că [a exercitat-o personal sau prin alt-cineva;

Că, chiar dacă am presupune, potrivit art. 1850 cod. civil, că pe acești ani 1903 și 1904, a posedat personal sau prin vre-un arendaș al său, totuși nu putea câștiga dreptul de proprietate prin prescripția de 10 ani, invocând ca just titlu calitatea de moștenitor, întrucât tatăl său n'a murit în anul 1902, data celui dintâi contract de arendare' ci în 1884, după însăși spusa sa;

Că, prin urmare, nu în această calitate a început prescripția, ci în calitate de simplu uzurpator de drepturi, calitate inherentă sieși, și aceasta în cazul când nu ar avea alte probe mai temeinice în sprijinul dreptului său de proprietate și în asemenea împrejurări dânsul nu poate invoca decât prescripția de 30 ani, dacă prin contractele de arendare înfățișate și prin altele ar putea dovedi posesia cerută pentru această prescripție;

Că, chiar dacă am presupune că tatăl său a murit în 1902, că prin urmare, a început prescripția în calitate de moștenitor al acestuia, totuși îi mai trebuia pe lângă justul titlu și posesia de zece ani, să mai dovedească că la moartea acestuia, s'au găsit în patrimoniul său acest drept de 200 lei, ceiace n'a putut dovedi, ba din contră ne-a înfățișat un contract de arendare, cu data 1881, în care se vedea că tatăl său în acest an arendase dreptul său în acest munte, pe suma de 60 lei anual;

Că, acest drept de 200 lei în munte, l-ar fi putut dovedi prin aceste contracte de arendare, fără să mai invoace prescripția de zece ani, dacă ele ar fi avut un caracter public, adică dacă ar fi fost iscălite și de cei l'alți cocetași, căci în cazul acesta s'ar fi trecut, așa cum este obiceiul la alcătuirea unor asemenea contracte, în dreptul numelui fiecărui cocetași, atât cât i se cuvine, și în cazul

acesta simpla iscălitură a cocetașilor ar fi fost și o confirmare tacită a câtimii dreptului fiecăruia;

Că, în cazul de față, aceste contracte au un caracter clandestin întru cât sunt făcute numai între dânsul și arendaș, și că prin urmare ele n'au putere nici probantă și nici obligatorie față de cei l'alți cocetași, care, după însăși mărturisirea făcută de ei, nici n'au știut de existența lor;

Că, prin asemenea contracte de arendare, nu se poate dovedi nici posesia, întru cât este vorba de un bun stăpânit în devălmășie, iar nu de unul diviz, determinat în individualitatea lui, cu anume vecinătăți — proprietate exclusivă a unui anume proprietar;

Că, în acest din urmă caz, se poate ușor dovedi posesiunea prin asemenea contracte de arendare, întru cât arendașul posedă în numele unei singure persoane, și că posedând un bun anume determinat, el este văzut de către toți și chiar de acea persoană, care ar pretinde vre-un drept de proprietate și care ar avea tot interesul să întrerupă această posesie, primejdioasă acestui drept al său;

Că, este cu totul altceva la bunurile stăpânite în devălmășie, întru cât dreptul fiecăruia nu este în mod material anume determinat, cu anumite vecinătăți, așa ca arendașul să zică într'un moment dat că el posedă partea cutărui codevălmaș, aceasta nu poate fi, întru cât într'o devălmășie fiecare moleculă din bun, e proprietatea tuturilor codevălmașilor, ne-fiind determinate părțile fiecăruia în anumite bunuri exclusive;

Că, prin urmare, mai ales cum este în cazul de față, arendașul D. Fântână, a avut muntele arendat pe acelaș period de timp atât dela D. Brezulescu prin contractele de mai sus, cât și dela toți cocetașii;

Că, în acest caz, ne-fiind unul și același contract, în care să fi iscălit cu toții, nu se poate spune că vreun cocetaș văzând în munte pe acest D. Fântână, a avut cel puțin bănuiala, că el posedă și în numele lui D. Brezulescu, ci el a știut, a fost sigur, că acesta este arendașul, care posedă în numele său și a celor l'alți cocetași, iscăliți în contract, întrucât știa că numai ei i-au arendat muntele;

Că, prin urmare, în cazul acesta, posesiunea exer-

citată de către arendaș, în numele lui D. Brezulescu, este o posesiune clandestină, care nu poate duce la dobândirea proprietății prin nici un fel de prescripție;

Că, dacă ar fi altfel, atunci s'ar încuraja chiar de către legiuitor cea mai mare nedreptate, nesocotirea drepturilor altora, cărora nu li se poate aduce nici măcar vina că și le-au lăsat în părăsire pentru a fi câștigate de alții prin vre-o prescripție și, în cazul acesta, oricui i-ar veni foarte ușor să facă pe ascuns asemenea contracte de arendare, în care să pună drepturi înzecit ori însutit decât are în realitate și apoi, după un timp oarecare, să invoace prescripția de 10 sau 30 ani; această interpretare a textelor de lege nu se poate, întrucât se jignește cel mai elementar simțimânt de dreptate;

Că, din toate aceste puncte de vedere, comisiunea respinge cererea lui D. Brezulescu de a i se recunoaște dreptul la o treime din muntele Ieșul, în temeiul prescripției de 10 ani, rămâindu-i să dovedească acest drept prin celelalte mijloace îngăduite de codul civil.

JURISPRUDENȚA STRĂINĂ

TRIBUNALUL CIVIL DIN MARSEILLE

Audiența dela 13 Noembrie 1912

LEGAT. — ACCEPTAREA LEGATULUI. — LEGEA OTOMANĂ. — CONȘTIMĂNT TACIT.
FEMEIE STRĂINĂ, CARE SE CĂSĂTOREȘTE CU UN OTOMAN. — NAȚIONALITATEA EI. — DEVINE OTOMANĂ.
DREPTUL ACESTEI FEMEIE LA SUCCESIUNEA MOBILIARĂ A BĂRBATULUI EI. — A PATRA PARTE DIN ACEASTĂ AVERE.

După legislația otomană, acceptarea unui legat nefiind supusă nici unei forme solemne, poate fi făcută și în mod tacit.

Femeia străină, care se căsătorește cu un supus otoman devine otomană, conform unei iradele imperiale promulgată la 29 Octombrie 1899, care a dat putere de lege unui regulament asupra consulatelor turcești din străinătate.

În consecință, o atare femeie, devenită otomană,

trebuie să fie chemată la succesiunea mobilă a bărbatului său și să primească, cu acest titlu, în deplină proprietate, a patra parte din această succesiune.

(Din *Journal Clunet*, anul 1913, p. 1292 urm.).

Observație. — Soluția admisă de art. 12 și 19 din codul nostru civil, după care femeia străină, ce se căsătorește cu un Român devine Româncă, iar cea care se căsătorește cu un străin își pierde naționalitatea română, este astăzi mai pretutindeni legea comună. Astfel, această soluție este admisă în Rusia (C. Paris, J. Clunet, anul 1913, p. 342), în Anglia (L. din 12 Maiu 1870)¹⁾, în Austria (decretul din 23 Februar 1833), în Ungaria, art. 12 L. din 20—24 Decembrie 1879, asupra dobândirii și pierderii naționalității ungurești, în Danemarca (art. 3 L. din 19 Martie 1898) și chiar în imperiul otoman, etc.

Sentința tribunalului din Marsilia, a cărei sumar s'a reprodus, decide că soluția de mai sus este admisă în imperiul otoman numai dela 1899. Adevărul este însă că ea este consacrată în această țară încă dela 15 Ianuarie 1869, prin legea așa zisă *Fabiet Nizam amessi*. (D. tom. I, al Coment noastre, p. 309, nota 1, ed. a 2-a²⁾).

S'a decis că prezenta soluție eră admisă și sub legiurile noastre anterioare, deși nici o dispozițiune expresă nu există în această privință, pentru că soții neformând decât o singură ființă (*erunt duo in carne una*), nu pot avea decât o patrie comună (Vezi deciziile citate în tom. I, al Coment. noastre, p. 308, nota 3, ed. a 2-a).

1) Cpr. Trib. Paris (11 Februar 1913), *J. Clunet* anul 1913, p. 1233.

2) Asupra condiției juridice a femeii otomane, care se căsătorește cu un străin, și a femeii străine, care se căsătorește cu un Otoman, vezi Salem în *J. Clunet*, anul 1901, p. 936 urm. și anul 1912, p. 79 urm. Vezi și avizul Consiliului de Stat otoman, reprodus în *J. Clunet* din anul 1901, p. 1079 urm.

«Această regulă, a zis Boulay, oratorul guvernului, în expunerea de motive, se întemeiază pe însăși natura căsătoriei, care din două ființe nu face decât una singură, dând preponderență soțului asupra soției».

Printre legile care fac excepție dela acest principiu, generalmente admis, putem cită art. 41 din Constituția Republicei Salvador, după care indigena ce se căsătorește cu un străin, nu-și pierde naționalitatea sa (Vezi *J. Clunet*, anul 1900, p. 99). Această anomalie a existat și în Anglittera până la legea din 2 Mai 1870.

Străina care se căsătorește cu un otoman, devenind otomană, tribunalul din Marsilia cu drept cuvânt decide că o atare femeie moștenește pe soțul său, și fiindcă, în specie, eră vorba de avere mobilă, tribunalul îi dă drept, conform legii otomane, la a patra parte din această avere. Este însă de observat că, în dreptul musulman, femeia care vine la succesiunea soțului ei, în concurență cu fiii acestuia, nu are drept decât la o optime din averea soțului, celelalte șapte optimi cuvenindu-se copiilor (Vezi tom. III partea II, al Coment. noastre, p. 203, ed. a 2-a).

Sentința tribunalului ce adnotăm mai are încă un punct, relativ la acceptarea legatelor. Tribunalul, aplicând statutul personal al bărbatului, care era supus otoman, decide că, în legislația otomană, acceptarea legatelor nefiind supusă la nici o formalitate, poate fi și tacită.

Aceeaș soluție este admisibilă și la noi, prin aplicarea art. 689 cod. civil, care dispune că acceptarea succesiunii, se înțelege atât acelei ab intestat cât și acelei testamentare, poate fi expresă sau tacită. Principiul formulat de art. 689, este general, fiindcă acceptarea este un consimțământ și consimțământul, în genere, poate fi expres sau tacit. Prin urmare, acest principiu se aplică și la legate; de unde rezultă că acceptarea legatului poate fi atât expresă cât și tacită.

Acceptarea unei succesiuni este, după art. 689, tacită, când primitorul ei, amestecându-se în afacerile succesiunii (*pro herede gerendo*), face fapte din acelea pe care el n'ar fi putut să le facă decât ca proprietar și care lasă a se presupune neapărat, *evidenter*, după cum se exprimă legea romană, intenția de a fi moștenitor. «*Pro herede gerere videtur is qui aliquid facit quasi heres*»³⁾.

Această dispoziție fiind aplicarea principiilor generale relative la consimțământul tacit, trebuie să-și primească aplicare și la legate; de unde rezultă că acceptarea legatului va fi tacită de câteori el, va fi făcut un act care nu se va putea interpreta altfel decât ca o voință de a accepta legatul.

Actele curat conservatorii, de îngrijire și de administrație provizorie, nu atrag însă neapărat acceptarea legatului (art. 690). Aceste principii sunt elementare și nu avem nevoie de insistat asupra lor.

D. ALEXANDRESCO

3) L. 20, Pr., Dig., *De acquirenda vel omittenda hereditate*, 29, 2. Vezi și art. 1028 din codul Calimach

BIBLIOGRAFIE

Marea operă de Drept Civil a d-lui profesor D. Alexandresco, a sporit volumele sale din a doua ediție cu încă unul. Acesta este tomul IV, partea I (donațiunile între vii), care a eșit acum de sub tipar și s'a pus în vânzare.

Acei cari posedă această prețioasă operă să se grăbească a-și procura volumul apărut, căci fiind dată importanța materiei ce tratează, numărul exemplarelor va fi repede epuizat.

Prețul acestui volum este 20 lei.

* * *

Legea asupra taxelor de timbru și înregistrare, adnotată de Aurel Sterescu, licențiat în drept. București 1913. *Librăria Nouă*. — Prețul 3. Lei

* * *

NOTIUNI DE DREPT INTERNAȚIONAL PUBLIC de Valerian Ursianu, profesor la facultatea juridică din București. Volumul I. Tipografia „Gutenberg” Ioseph Göbl s-sori, 1913. — Prețul 12 lei.